

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.
Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr.
a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumerează și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

PROCESUL MEMORANDULUI.

3/15 Maiu 1894.

Sibiu, 14 Maiu 1894.

S'a împlinit o săptămână de când poporul român din Ungaria și Transilvania, reprezentat prin conducătorii sei, membrii comitetului partidului național român, stă pe banca acusatilor în fața curții cu jurați din Cluj, acusat în procesul „Memorandului“.

Fără păreche în analele istoriei stă acest proces monstru.

Un popor întreg tras înaintea barei judecătorești!

Lumea întreagă o știe, că nu al acelor 20 de acuși este procesul acesta, ci al acelor, pe care ei îi reprezintă, al poporului român.

Dovadă sânt conferențele naționale dela 1881 încoace, aceste acte istorice săvârșite pe față în vederea lumii întregi.

Dovadă sânt miile de Români, care în ziua de 4 Maiu au alergat în calea iubiților sei acuși, întimpinându-i în drumul lor spre Cluj, ca pe adevărații părinți ai națiunii.

Dovadă sânt miile de Români, care în ziua de 7 Maiu, de pretutindenii, până și din cele mai îndepărtate colțuri ale țerii, au alergat la Cluj manifestându-se „uniți în simțiri“ cu conducătorii lor.

Dovadă sânt în sfârșit nenumăratele scrisori de aderență, de iubire și de încurajare, ce sosesc la adresa acusatilor din toate satele locuite de Români.

Și ce a comis acest popor? Care este crima, pentru care justiția țerii a trebuit să-l tragă pe banca acusatilor?

Setea de libertate! Iubirea de neam! Dorul de cultură și civilizațiune! Rivna

după bunăstarea și progresul acestei țeri nefericite și mai presus de toate iubirea și alipirea neclintită către Monarchul seu, supremul factor constituțional!

Eată „crimele“ săvârșite prin „Memorand“, această carte a aspirațiunilor naționale și a păsurilor poporului român.

Eată faptele pentru care guvernul țerii s'a simțit îndemnat a arunca în fața unui popor întreg cuvântul — „criminal“!

Dar' acest părintesc guvern nu se mărginește numai la gloria de a fi tras în judecată pe conducătorii poporului român, și de a-i fi pus în fața unui juriu alcătuit din adversarii politici și neîmpăcați ai Românilor.

Acest părintesc guvern, întocmai ca bolnavul în agonia morții, și-a sforțat toate puterile, și-a dat ultima silință ca să dovedească lumii aserțiunea sa veche și banală, că nu poporul român, căci acesta este pe deplin mulțumit cu soarta sa, ci numai vre-o câțiva „agitatori“ și „gălăgioși“ sânt grupați în giurul curentului reprezentat prin „Memorand“.

Toate organele puterii sale publice le-a mobilizat în scopul de a împedea poporul român prin fel și fel de atrocități, prin forță, prin violență chiar și prin intimidări dela manifestarea de sinceră dragoste și nedespărțită alipire către conducătorii lui, aleși de el, de poporul român însuși.

În tot lungul drumului parcurs de membrii comitetului în călătoria lor spre Cluj, Golgota mântuirii neamului românesc, gendarmii înarmați opriau cu baioneta poporul în pacinicalui său avânt de însuflețire națională. Ear' Clujul și satele române învecinate, prin

miliția și gendarmeria consignată, aveau înfățișarea unui adevărat asediu. Arestări, întemnițări, perchișii domiciliare și fel și fel de brutalități sânt acum lucru de toate zilele.

Și Români! Români la toate acestea păstrează o atitudine demnă, o atitudine de erou. Nici-când însuflețirea și conștiința națională nu a ajuns la culminațiunea ideală de astăzi. În butul tuturor opintirilor contrare ei se manifestă ca un singur suflet și într'un singur glas strigă în auzul lumii: al nostru este „Memorandul“, gând din gândul nostru, inimă din inima noastră: ai noștri sânt acușii, trup din trupul nostru, sânge din sângele nostru.

Ear' presa „patriotică“ și indeosebi fițuicele jidano-maghiare din Cluj, în loc să lase acestui proces cursul justiției, terorizează tribunalul, agită și preocupă pe membrii curții cu jurați, fanatizează societatea maghiară și aruncă la adresa acusatilor cele mai josnice atacuri și calumnii, încât sentimentul de onestitate, de pudiciție chiar trebuie să se revolte în fiecare om de cinste.

Bărfii numai înainte, stimabili argați cu companii la „Haas & Deutsch“, căci astăzi, grație activității voastre, lumea vă cunoaște și vă știe apreenția după merit. Acum toamai, în decursul acestui proces, vă puteți convinge din ziaristica străină cum vă judecă Europa pe voi, și cum ne judecă pe noi.

Astăzi simpatțiile întregii lumi civilizate sânt pentru noi, căci pe partea noastră este adevărul și dreptatea.

Pertractarea

Ziua a cincina.

(Urmare.)

Iuliu Coroianu: Onorat tribunal regec! După-cum puteți observa, abia în acest moment mi-au venit la cunoștință câteva din actele necesare apărării, pentru studiarea cărora nu mi-s'a dat încă răgaz. Sânt advocat de aproape 20 ani și în această calitate am avut fericea să particip la mai multe pertractări criminale și procese de presă, dar mărturisesc, că nu mi-s'a întâmplat încă să ved.....

Președintele interupe pentru a cere traducerea și a observa vorbitorului să nu se depărteze de obiect.

I. Coroianu: Dle președinte! Vă rog să stabiliți dreptul de extindere a expunerilor mele și vă rog să-mi spuneți dacă îmi este iertat a mă apăra în toată forma, căci la cas contrar renunț la apărare și n'am decât să aștept sentența.

Președintele declară că dă teren suficient pentru apărare.

I. Coroianu: Dle președinte! Știu că ar fi de zadarnic să mai revin asupra faptului că sântem lipsiți de apărători, dar' tocmai pentru-că ne aflăm în această situațiune, ași dori să atrag atențiunea onoratului tribunal asupra împregiurării, că este mare deosebire între sistemul de apărare al unui advocat și acela al unui acusat. Advocatul, în virtutea dreptului seu de apărare, poate da cuvintelor și ideilor sale o extensiune cât de mare. El are acest drept deplin și necondiționat. Nu așa însă acusatul. În momente grele acusatului îi este cu mult mai greu a se apăra el pe sine decât prin apărători. Medicul nu-și scrie lui însuși rețeta.

Noi acușii care stăm azi pe băncile acestora sântem reprezentanții poporului român. Ei bine! Și tocmai noi să fim lipsiți de dreptul de apărare. D-voastră știți cu toții din cele petrecute până azi în această sală, că asupra noastră și a apărătorilor noștri s'a făcut o mare presiune și presiunea aceasta a dat rezultatele de azi, când noi acușii ne vedem fără apărători. Trebuie să recunoaștem dar' cu toții, că ori-ce pași am face noi acușii, nu ar fi suficienți în interesul cauzei noastre. Trece mai departe. Din actul de acuzare al dlui procuror ved, că este învinuit comitetul de 25 al partidului nostru național. Prin urmare stăm aici ca reprezentanții poporului român față în față cu niște

jurați preocupați politicește. Cestiunea politicei unei națiuni, dlor, nu se poate judeca de niște jurați. Veți recunoaște dar', că situațiunea în care ne aflăm noi e foarte grea căci membrii acestui juriu nu pot să aducă asupra noastră un verdict nepreocupat. Și mai ales acest tribunal și această curte cu jurați nu sânt competenți de a judeca asupra acestui proces. Instituția juriului la noi nu se poate compara cu instituția juriilor din alte țeri civilizate, unde juriile sânt astfel acomodate încât nu pot veni în contradicție cu starea faptică a lucrurilor. Străinătatea, dlor, va cualifica de barbarie împregiurarea, că aici judecăm asupra noastră contrarii noștri politici. Ar fi deci în interesul statului și al justiției maghiare, ca onoratul domn procuror să-și retragă acuză.

Dl Coroianu zice mai departe, că acusatilor li-se atribuie delictul, că într'o ședință din 25—26 Martie 1892 au hotărât compunerea, tipărirea și răspândirea unui Memorand. În luna lui Maiu 1893 s'a făcut în Sibiu o investigație cu dl Brote. Acusatul însă (Coroianu) a fost ascultat în cestiune numai după un an și 3 luni. Vorbește apoi de prescripțiunea delictului și zice că tipărirea nu s'a răspândit cum zice dl procuror în actul de acuzare.

Memorandul s'a publicat mai întâiu în organele partidului „Tribuna“ și „Gazeta Transilvaniei“ și publicarea aceasta s'a făcut înainte de a se începe investigațiile. Dacă e vorba de învinuire pentru răspândire, atunci trebuiau învinuite aceste foi. Coroianu dovedește lămurit, că față cu acușii obvine cazul prescripțiunii și neagă hotărât, că Memorandul ar cuprinde pașagi contra statului.

Procurorul ridicându-se spune, că aici jurații nu judecă ca Maghiari, ci ca judecatori chemați a judeca asupra dreptului public al statului vătămă. Se încearcă apoi a arăta, că excepțiunile acusatului față cu prescripțiunea sânt nebasate. Zice apoi mai departe, că acușii nu stau aici ca reprezentanții poporului român. Legea maghiară nu cunoaște reprezentanți ai naționalității, și înșiși acușii se numesc pe sine mandatarii alegătorilor români, ear' na ai poporului.

Președintele suspendă apoi ședința pe 20 minute. După redeschidere provoacă pe acușii să-și facă observațiile mai departe.

Dr. Ioan Răduț: Onorat tribunal regec! Vă rog să binevoiți a-mi permite să fac o observațiune prealabilă relativă la chipul nostru s'a dispus compunerea, așternerea și publicarea Memorandului.

FOIȚA „TRIBUNEL“

3/15 Maiu 1848.

DISCURSUL

lui Simeon Bărnăuș, rostit la 2/14 Maiu 1848 în biserica catedrală din Blaj.*)

Frați Români!

Cine se nu se închine înaintea înălțimii omeștei, când se uită la această adunare măreață, care face să salte de bucurie inima fiecărui Român bun și însuși respect și spaimă celor-ce nu vor libertatea oamenilor și ursec pe Români! Cine va mai pute zice, că Românul nu dorește o stare mai fericită, că pe el nu-l mișcă nici versul cel dulce de libertate, nici chiar sentența de moarte, care i-se prepară în adunările maghiare?

Ce judecați, fraților! sau dacă presimțesc rândunelele apropierea verii și a iernii și animalele furtuna cea grea și dacă unii oameni își spun mai înainte chiar și ora morții: o ginte întreagă se nu presimțea pericolul ce i-se amenință, un popor întreg se stee nemîșcat ca peatra când îi bate ora fe-

ricirii și se tacă ca un surd și mut când i-se trag clootele de moarte? Aceasta ar fi un lucru în contra naturii și de tot cu neputință; inima Românilor a bătut totdeauna pentru libertate, și eată-i vedem și acum cu multă bucurie cum s'au deșteptat și cu ce unime minunată s'au legat, că nu vor mai suferi ca să-i calce în picioare alte națiuni; ei se adunară cu cuget de a-și revindica drepturile, care le usurpă Maghiarii, Sécuii și Sașii de sute de ani, și ca să-și apere de perirea viitoare acel drept neînstrăinabil, de care nici Gotul nu cutează a se atinge, nici Hunul cel sălbatec, nici Turcul necredincios, ear' acum cei Maghiari liberali ni-o spun în față, că vor să-și iee astăzi în epoca frației și a libertății!

Și cine se nu se miște acum, care popor se nu se aprindă de acest spirit dumnezeesc, care anunță căderea serviciului la toate popoarele, renașterea Europei prin libertate? eată și Viena încă i-se închină, și Preabunul nostru Împărat împlini dorința poporului, dându-i constituțiune în 25 de zile ale lui Aprilie; cătă schimbare, ce bucurie! acum nu mai e censură: a perit amica întunerecului dinaintea razelor libertății, și patrona despotismului s'a stins cu rușine din împărăție; de acum înainte nu va mai aștepta scriitorul cu lumile și cu ani întregi după ori-câte foi, care le dăduse în mâna unui omoritor de minte omească, nici poporul nu-i va mai fi oprit a se uita în cărțile dirigătorilor, nici a descoperi scăderile guvernărilor celor stricăcioase fericirii omeștei nu-i va mai fi păcat; privilegiile și monopolul vor căde, după titluri

numai secii vor mai umbla, legile și judecățile se vor face de aleși popoarelor, dar' nu într'u ascuns, ci la vederea tuturor; mișcarea metropoliilor e mișcarea a toată împărăția!

Știți ce schimbare se face și în vecina Țeară-Ungurească de vre-o două luni încoace. Astăzi nu mai sânt legate mâinile Maghiarilor cum credeau ei că era legate mai înainte de guvernul din Viena. Ei au acum ministerul lor; singură persoana împăratului ca Rege îi mai leagă de împărăție. Asta însă nimic nu-i împedecă ca să nu sboare cu repeziunea vulturului către ținta dorințelor maghiare, către opul cel mare al maghiarisării tuturor popoarelor. Ei au publicat, că vor să verse bunățile constituțiunii peste toți locuitorii țerii fără căutare la religione sau la naționalitate; toți locuitorii țerii, zic ei, vor avé voe și iertare se vor-bească, să scrie, să se apere și să-și descopere sentimentele în ori-ce chip legiuit, adecă censura nu va mai fi, ci va fi libertate de tipar pentru toți. Ministrii Ungariei nu vor guvernarea dela legile și dela scopurile țerii, atunci vor fi răspunzători, adecă se vor trage la judecată ca și alți rei, și vor fi certați după măsura celor-ce au făcut. Apoi dieta nu se va strânge numai atunci când i-se va părè principelui, ci în tot anul; și la dietă nu vor trimite deputați numai nobilii, și ori-câte urbi și sate ca până acum, în dietă nu

vor ședé numai comiții, baronii, prelații și episcopii, ci vor alege și vor trimite deputați toți oamenii, care vor avé calitățile cerute de lege; și aceasta pentru aceea va fi așa, pentru-că de aci înainte toți oamenii vor fi cetățeni liberi, până acum numai nobilii și popii catolici erau liberi, și ori-câte urbi și comunități, de unde urma că numai acestia pot trimite deputați. Tot din această cauză a libertății tuturor, de aci înainte greutățile țerii le vor purta toți oamenii, vor da dare toți și ostași, și vor lua parte la facutul căilor; dela greutățile acestea nu vor fi scoși nici domni, cum era până acum. Se va ridica o bancă națională pentru înaintarea, înlesnirea și înflorirea industriei și a comerțului în toate părțile vieții de stat. Dar' mai e încă un lucru minunat, de care și morții încă vor salta de bucurie în morminte, când se va înființa și pe pământul Ardealului, acest lucru e ștergerea iobagiei. Libertățile acestea mari se vor scrie toate în cartea constituțiunii pentru mai mare tarie, și pe constituțiune vor jura și ostașii. Afară de aceste lucruri minunate ministerul a mai publicat încă un punct: uniunea Ardealului cu Țeara-Ungurească; ce ferbere și ce tulburare a căsunat în țeară uniunea aceasta, nu e de lipsă a mai spune, că o știu toți, aceasta însă bine se o însemnă, că această uniune nu e nimic mai puțin decât contopirea, care o doresc Maghiarii demult, adecă Maghiarii vor prin uniune să șteargă deocamdată privilegiile, să stângă pe toate popoarele nemaghiare, ca să facă din toate numai o națiune, care să se numească

națiunea cea mare și tare maghiară. Maghiarii leagă toate bunățile vieții constituționale de uniunea cu Ungaria; ei zic, că în uniune se cuprind toate, și că fără ea nu e cu putință nici o libertate. Și acum uniunea asta e la ușă, ce se facem?

Ca să-mi pot da părerea, cum se osee odată ginta noastră din acest labirint, în care au băgat-o Maghiarii înainte cu vro nouă sute de ani, și tot mai mult o încălesc, vă rog, fraților, dați-mi voea, ca să spun mai înainte pe scurt raporturile Românilor cu Maghiarii, pe când sânt sub domnia maghiară, pentru-că eu consider pe două popoare ca pe doi oameni; precum doi oameni nu se pot ajuta unul pe altul, dacă nu-și cunosc lipsele, nici nu se pot feri unii de alții dacă nu-și cunosc firea și caracterul, chiar așa vin de a se considera și două popoare. Dați-mi voea ca să arăt ce legătură este între naționalitatea și libertatea, cultura chemarea și toată viața unui popor, că de aci se cunoaștem, ce se judecăm de uniune, și ce se judecăm de libertatea aceea ce ni-o promit Maghiarii preț pentru naționalitate. O! de v'ar face cuvântul meu, ca așa să simțiți cei 944 de ani ai umilirii Românilor, cum simte servul o zi de sărbătoare, în care a lucrat de dimineața până seara, fiamend, ars de sete și bătut! O! de v'afi înfiora de această leșinare lungă a națiunii noastre, ca-și-când ar fi căzut numai ieri la rîul Căpușului domnul nostru Gelou! Atunci cu sperz, că la lumina istoriei și a libertății va perli și națiunii, cum pere negura dinaintea soarelui.

*) Credem că facem pe plăcerea cetitorilor noștri când publicăm epocala vorbire a nemuritorului Bărnăuș.

În anul 1881 s'a constituit partidul național român în Ungaria și Transilvania în modul următor: alegătorii români, din toate cercurile electorale, și-au ales reprezentanții lor, în conformitate cu legea electorală ce se află în vigoare și acești delegați ai alegătorilor români s'au întrunit într-o conferință generală în anul 1881.

În această conferință s'a constituit partidul național român și s'a statornic programul acestui partid.

Cel dintâiu punct al programului a fost, ca partidul să lupte pe toate căile legale pentru a câștiga autonomia Transilvaniei. În același an conferința generală a hotărât redactarea și publicarea unui Memorand, care are de scop a face cunoscută situația în care se găsește România din Ungaria și Transilvania. Tot în această conferință s'a hotărât ca Memorandul să se împartă tuturor bărbăților de stat ai Ungariei și Transilvaniei, fapt care s'a și îndeplinit în anul 1892.

Conferințele ulterioare din 1887, 1890 și 1892 au decis redactarea unui Memorand, și așternerea lui către Tron. În 1892 concluzile acestei conferințe au stabilit în chip desvârșit, aducerea la îndeplinire a acestui punct.

Prin urmare acest „Memorand“, care este expresiunea voinței tuturor Românilor, și care este încriminat ca delict de ațarnare a fost stabilit să se prezente Tronului, în anul 1892, în 21 și 22 Maiu. Atrag atențiunea onor. tribunal că chiar dacă ar trebui să admitem că cuprinsul acestui Memorand constituie un delict, el este opera nu numai a membrilor comitetului partidului național român, ci a tuturor Românilor, care au luat parte la acea conferință.

Pentru a dovedi această aserțiune, mă refer la procesul verbal al conferinței din 1892, care se află alăturat la actul de acuză, și la concluzile conferinței ținute în anul 1892, în zilele de 23 și 24 Iulie, la care au luat parte aceiași delegați, concluzile prin care delegații poporului român declară că Memorandul este opera lor și că se fac solidari cu întreaga procedură privitoare la redactarea, publicarea și așternerea către Tron a acestui Memorand?

Prin urmare, încă odată, dacă acest Memorand poate constitui un delict de presă, pentru acest delict nu pot fi chemați la răspundere numai membrii comitetului partidului național, căci după-cum am arătat, Memorandul este opera întregului popor român, popor care afirmă fără teamă de a fi desmăniț, că nu va denega nici-odată ceea-ce a făcut.

Considerând data la care a avut loc pentru întâia-ori publicarea acestui Memorand mă alătur la argumentele aduse de conșoțul meu dl. Coroianu și declar că în mod necontestabil, prescripțiunea are loc.

Întru cât se atinge de persoana mea am onoare să fac cunoscut înaltei curți, că mie „mi-s'a încredințat un exemplar din Memorand în luna Maiu 1892 cu obligațiunea de a-l prezenta înaltului Tron.

Acest exemplar l'am primit dela comitetul central electoral din Viena, și doritor a-mi îndeplini mandatul, am cercat prin toate căile legale să-l prezent Maiestății Sale. Din nenorocire însă, cu toate că intențiunile noastre erau cât se poate de juste, nu ni-a succedat să-l putem prezenta direct Maiestății Sale. În urma acestora, m'am întors acasă bolnav și reținut de boală n'am putut participa la ședințele comitetului, care s'au ținut în 25, 26 Martie 1892. Așadar rog să fie notat faptul, că până la 14 Iulie 1892 n'am participat nici la ședințele comitetului, nici la alte lucrări, din cauză că mă aflam bolnav la Viena. Întors în ziua de 13 Iunie am fost silit a-mi părăsi casa în ziua de 14 Iunie, din cauzele pe care on. tribunal cred că le cunoaște.

Cred dar, onor. tribunal, că din expunerile ce am avut onoarea a face, rezultă în mod neîndoios, că față cu mine prescripțiunea trebuie să aibă loc. Și în acest scop rog pe onor. dl. procuror să binevoască a-și retrage acuză privitoare la mine.

Procurorul zice, că delictul nu se cuprinde în faptul votării și așternerii Memorandului, ci în faptul că comitetul central a hotărât în ședința sa din 25 și 26 Martie 1892 textul, tipărirea și răspândirea Memorandului; cu privire la prescripțiune s'a pronunțat odată.

Dr. I. Rațiu: Rog pe onor. tribunal, a-mi acorda cuvântul, pentru a face câteva observațiuni. Nu trebuie uitat că în ședințele conferinței generale la care am luat parte s'a decis publicarea și răspândirea Memorandului. Nu poate avea loc delictul, pentru-că acest act n'a avut nici o urmare reală, și deci nu poate fi pedepsit. Observațiunile dlui procuror relative la faptul, că prescripțiunea nu are loc nici față cu mine, trebuie să observ că la ședințele din 25 și 26 Martie n'am luat nici o parte și că chiar dacă deciziunea acelei conferințe ar pute constitui un delict, eu nu pot fi acuzat.

George Pop de Basești declară înainte de toate că se alătură la expunerile lui Coroianu și Dr. Rațiu în parte, primește însă răspunderea pentru Memorand, și roagă pe tribunal să iee în considerare față cu el prescripțiunea. Legea zice că pentru Ardeal un delict se prescrie în timp de un an dela comiterea lui; ear' pentru Ungaria în timp de 6 luni. Fiind însă că el nu este Ardelean, motivele prescripțiunii subversează cu atât mai virtos, chiar și dacă delictul ar exista de fapt.

Vasile Lucaciu:

Onorat tribunal regesc și on. curte cu jurai!

Mai înainte de toate țin să arăt înaintea onoratului tribunal și situațiunea în care mă găseșc eu acum când apărătorii m'au părăsit.

Pentru mine această situațiune este surprinzătoare întrucât se atinge de faptul că dl. președinte al tribunalului a deschis o dezbateră asupra chestiunii privitoare la meritul acuzei și la prescripțiune. Eu, care deși știu carte, nu cunosc însă procedura juridică, nu cunosc așa numitele apucături ale administrațiunii politice, vorbesc de apucături în sens riu, de dispozițiunile și formele legale pe care le arată procedura justiției, m'am întrebat până unde „mi-se extinde dreptul meu de apărare? Nu-mi dam seama de extensiunea acestui drept, până la cuvântarea dlui Dr. Rațiu. Acum sunt în stare a-mi cunoaște pozițiunea și voesc să remarchez cu toată gravitatea pozițiunea dificilă a unui acuzat care n'are la spatele sale un apărător, spre a-l călăuzi în cestiunile de procedură juridică.

Dacă este vorba de actul numit Memorand subțernut la M. Sa formează obiectul acușățiunii, atunci eu față cu expunerile dlui procuror suprem al statului întreb: când a văzut, în mod juridic, bine înțeles, acest act lumina soarelui pentru întreaga publicitate, ca acușățiunii lui să poată fi trasi înaintea judecării acestui onorat tribunal? Și mai întreb pe dl. procuror despre împregiurarea cronologic-juridică, că ce se referă la acest act, și-l rog să-mi răspundă la următoarele întrebări:

Are dl. procuror cunoștiință numai într'un mod general despre faptul, că s'a publicat în lumea largă un Memorand, sau are cunoștiință, că aci în Ungaria și Transilvania există un partid național român, cu organele sale autorizate, sau care le numesc într'un termen parlamentar, cu organele sale oficiale? Și că făcut-a acest partid în conferințele sale cândva un Memorand, care formează obiectul încrimina-

nărilor de astăzi? Și în acest eas, când a văzut lumina acest act în sinul organelor sale, acest act, care nu este numai opera noastră, al celor 25 membri acușăți, ci este fătul partidului național român, este fătul întregii națiuni române, care a hotărât în decisiunile sale, publicarea lui în „Gazeta Transilvaniei“, organul partidului pe atunci, și în „Tribuna“. Cu privire la cestiunea de prescripție sântem datori să privim procedura justiției în mod obiectiv. Luând exemplul țerilor culte, am adoptat și în partidul nostru național, ca toate decisiunile acestui partid să fie publicate în foaia lui oficială. Terminul prim, care prin urmare trebuie considerat din punctul de vedere cronologic-juridic, este acela în care gazeta oficială a unui partid publică una din decisiunile sale. Dl. procuror însă găsește, că acest moment a existat atunci, când Memorandul s'a tipărit în „Tribuna“, a existat mai târziu, când el s'a publicat în alte foi, a existat mai departe când s'a tipărit în mai multe limbi, există și acum în anul 1894, fiindcă eată o carte istorică, în care același Memorand se publică (arată o carte: Programele Românilor). Va exista peste un an, când un om care se va ocupa cu vieața națiunii noastre, îl va publica din nou. Și deci și acum și peste un an, și peste 10 ani ori de câte ori acest Memorand se va publica, momentul prim există neîntrerupt în acest întreg interval de timp și așa fiind ear' vor veni puterile de stat ale Ungariei să acuze pe diferitele comitete, care s'au străcurat și se vor străcura, pentru delict de presă. Ei bine, dlor, a raționa în acest chip înseamnă a duce ad absurdum administrațiunea justiției. Să nu denaturăm însă, dlor, cele mai sante adevăruri, să nu încercăm prin mijloace dibace a schimba sensul și scopul ideilor și să nu jucăm cu cuvintele într'un mod așa de ușuratic, atunci când avem de discutat cestiuni atât de mari, cu care se ocupă întreaga lume civilisată.

Memorandul s'a tipărit în foaia oficială a partidului național și acest moment de tipărire este singurul și adevăratul termen, care trebuie să fie recunoscut, celelalte lucruri care per nefas se aduc aci pentru asuprirea, pentru zdrobirea noastră. Din punctul de vedere al prescripțiunii cer, ca onor. tribunal să binevoască a lua în considerație ca termen prim termenul în care acest act a apărut în foaia oficială a partidului național român.

Domnule Președinte!

Memorandul este opera întregului partid național român și avem documente pentru a aproba această afirmațiune. Documentul nostru este procesul verbal al conferinței generale din 1893, în care *expressio verbis* se spune că toată procedura comitetului național, privitoare la compunerea, redactarea și subțernerea Memorandului nu numai că o aproabă, dar și-o însușește și o identifica. Va să zică, nu avem a face cu un act exclusiv al comitetului național, ci avem de a face cu un act al întregii conferințe, al întregului partid național român, și atunci trebuie să mergem un pas mai departe.

În cestiunea prescripțiunii, fiind vorba de un cas special, așa ruga pe onoratul tribunal, ca el să fie tratat în parte cu fiecare din membrii comitetului național. Întrucât mă privește, eu n'am avut ocașiunea să-mi fac excepțiunile mele și prin urmare socotesc că hotărârile înaltei curți nu se refer la mine.

Trec acum, onorat tribunal regesc, la o considerațiune, care pentru noi este de o capitală importanță, și această considerațiune consistă în a preciza, care este calitatea noastră în aceste momente când stăm pe banca acușăților, față cu actul de acuzare și față cu expunerile pe care a binevoit a le face onoratul domn procuror. Și înainte de toate mă în-

treb, nu este oare acesta momentul în care o desvârșită mirare să mă cuprindă, când ved pe domnul procuror suprem, reprezentant al puterii de stat, susținând teoriile pe care le-a expus adineaori?

Să nu fiu oare preocupat nu numai de ce ved astăzi, dar de ceea-ce va fi într'un viitor apropiat, când ascult susținându-se într'asa fel opiniunile științifice privitoare la constituționalism și la constituirea partidelor de către domnul reprezentat suprem al puterii de stat ungar?

Și să se nu mă îngrozească oare, că aceste teorii ar pute fi luate de exemplu, că s'ar pute răspândi, că vor fi menite să facă școala viitorului?

Să analizăm puțin cestiunea, onorat tribunal regesc. Este un lucru dintre cele mai elementare chipul cum sânt constituite partidele politice într'o țeară, și acest lucru este cunoscut de toată lumea. Noi Români ne-am constituit ca partid național român pe baza unui program politic proclamat în anul 1881 și acest program este steagul pe lângă care s'au grămădit, pot zice, toată suflarea românească. Un singur partid avem, în sinul căruia, har Domnului, nu există nici o deosebire de curente sau deosebiri politice. Acest partid reprezintă întreaga poporațiune română după ideea constituțională; și atunci ce reprezintă oare membrii comitetului executiv ai acestui partid național? Cât de ușor ne stă înainte analogia ce o putem stabili cu ajutorul celorlalte partide din țeară. Oare membrii comitetului executiv ai partidului liberal ce reprezintă ei? Negreșit reprezintă partidul liberal. Oare membrii comitetului executiv al partidului independent ce reprezintă ei? Negreșit partidul independent. Oare membrii ori-cărui partid ce reprezintă ei? Fără îndoială reprezintă partidul respectiv. Dacă este așa, ce reprezintă oare membrii partidului național român?

Răspunsul este firesc, el este tras din acea consecuență logică și legală, despre care am vorbit cu privire la celelalte partide. Și numai printr'un abus de cuvinte, prin siluirea flagrantă a unei concepțiuni juste din punctul de vedere al evoluției politice ni-se va pute zice, dar' cu cinism, pentru-că eu nu ved cinism în procedarea dlui procuror, dar' așa pute zice cu o intenționată ușurință: că membrii comitetului executiv ai partidului național român nu reprezintă acest partid. Pe baza acestei argumentațiuni voesc să ajung, onorat tribunal regesc, la scopul pentru care am luat cuvântul, scop care consistă în a îndupleca pe dl. procuror al statului să-și retragă acuză.

Nu știu dacă îmi va succede, am însă conștiință, că așa ar trebui să se facă, și această conștiință „mi-o dictează mîntea sănătoasă, „mi-o spune inima mea, care bate pentru binele și fericirea acestei țeri.

Memorandul este opera nu numai a comitetului executiv al partidului național, dar' este, după-cum am zis, opera întregii națiuni române, și acei care ne-am grupat sub steagul programului național, am aflat expresiunea partidului nostru în acest Memorand, ear' în fața noastră stau aceia, care nu primesc nici programul nici Memorandul nostru.

E foarte natural ca aceia, care nu primesc ideile cuprinse în Memorandul nostru să formeze un partid politic cu totul contrar celui în giurul căruia ne-am grupat noi, și inspirat de ideile sale proprii — a căror critică nu e locală să o fac acum, — e tot atât de natural că pornind din ideile preconceptuate să fie până la sfârșit în contra aceloră, care reprezintă partidul național român.

Se zice că în Memorand sânt expresiuni vătămătoare și contrare legilor și constituțiunii statului.

dar' când vedem că se unește astfel floarea unei națiuni creștine asupra poporului creștin care o nutrește în pace și o apără în războiu, de aceasta ne mirăm. Nime nu poate să ne spună relele ce s'au vărsat din această fântână înveninată peste tot poporul și în parte peste națiunea română. Durerile lor noi nu mai am pute cunoaște, când s'ar scula Români din morminte cu lacrimile pe față, care li-a stors uniunea celor trei națiuni dela anul 1437 până acum. Ajunge, că uniunea aceasta n'a fost decât o conspirațiune în contra poporului, care face și acceptază legi și instituțiuni inimice libertății lui, și priveghiază cu ochi neadormiți ca să nu i-se mai roadă lanțurile servitului.

Încă nu născuse Verbóczy pe lume, și uniunea celor trei națiuni înfloria; nobilii cei mari dimpreună cu Sécuii și cu Sașii jurau mai în tot anul, că nu vor suferi nici-odată, ca poporul să ajungă la drepturi egale în țeară. După-ce văz lumina zilei acest advocat al tirăniei, care nu putea să ese nici-odată din iad, cele trei națiuni îndată îl cunștrău cu brațele deschise, și sărutară legea lui ca evangeliul dreptății pe pământ; ci poporul se îmbracă în jale, căci tripartitul pentru popor nu e evangeliul de bucurie, ci ângerul morții celei mai rușinoase în jugul aristocraților.

(Va urma.)

E locul să întreb aci, ce înțeles mai are în lume și în această țeară lupta constituțională?! Dar' când partidul independent luptă din toate puterile în contra dualismului, în contra instituțiunii delegațiunii, oare ce face el? Delegațiunea nu este și ea oare una din legile fundamentale ale acestei țeri? Ei bine, când partidul independent atacă această instituțiune pe toate căile, prin jurnale, prin discursuri publice și private, înseamnă oare că calcă constituțiunea! Dar' bine, dlor, spuneți-mi atunci în ce consistă lupta constituțională?!

Nu a trecut mult de atunci, onorat tribunal, de când cu ocașiunea unei debateri în camera magnaților din Budapesta, s'a respins o lege pe care membrii parlamentului au considerat-o de vătămătoare. Ei bine, ce s'a întâmplat? Membrii municipiului Dobrițin au făcut o cerere, pe care au dat-o în formă de circulară la toate municipiile în scopul ștergerii sau reformării acestei instituțiuni, și aceasta pe motivul, că instituțiunea suferă de multe boale, că este putredă, șubredă, și că ea n'ar pute fi decât o stavilă în calea progresului și a dezvoltării statului ungar.

Această cerere, această circulară a fost publicată în forma cea mai liberă și largă.

Și atunci n'am dreptul să mă întreb: oare numai Românilor să nu le fie iertat a veni cu o cerere înaintea publicului Europei? Oare numai Români să n'abă dreptul a pune două linii una lângă alta și să zică: situațiunea noastră nu mai este de suferit, cerem îndreptarea?! Cunoaștem riu, căruia ne supunem, pentru-că acest riu stă în legi, și noi sântem deprinși a respecta legile, dar' noi cerem îndreptarea acestor legi, pentru-că le găsim nejuste!

Ei bine, dacă astfel de expresiuni constituiesc delict de presă, dacă o astfel de procedură justă și neascunsă, dacă asemenea sentimente declarate în mod fățiș, la lumina soarelui și cu cele mai curate intențiuni, constituiesc o călcare a legilor, atunci mă întreb, ce înțeles mai are constituțiunea în Ungaria și Transilvania?

Pe baza acestor expuneri, rog pe dl. procuror a-și retrage acuză.

Cu privire la prescripțiune, rog pe onoratul tribunal să binevoască a aduce decisiune în merit.

(Va urma.)

Cestiunea română în parlamentul austriac. Într'una din ședințele din urmă ale parlamentului austriac, deputatul, Dr. Lueger a rostit un interesant discurs, în care a atras atențiunea camerei asupra procesului „Memorandului“. Dr. Lueger și-a terminat discursul astfel: „Nu simțiți d-voastră, că noi nu mai trebuie să ținem nici o seamă de acesti oameni (Maghiari), care preamăresc pe Kosuth, discută în public schimbarea dinastiei și în același timp vor să maghiarizeze pe Germani, Slovaci și Români. Mai mult: astăzi conducătorii credinciosului popor românesc sânt trasi la bara judecătorească! (Aplause frenetic și vii aprobări pe băncile partidului ceh). Întreb pe fiecare dintre d-voastră dacă se găsește liniștit în patriotismul seu austriac văzându-se comandat de acesti oameni? Este datoria d-voastre a interveni cu toată puterea ca ordine să se facă odată! Influența Maghiarilor asupra noastră trebuie să înceteze. Puteți face, ce veți voi, dar' fiți siguri, că ea va fi făcută imposibilă, ear' aceia care ar mai îndrăzni a se ridica aici în Austria în favorul Ungariei, vor fi părăsiți de propriii lor alegători, chiar și de cei liberali. Aici e vorba de onoarea Austriei, care trebuie degagiată de acesti—nu voi să-i caracterizez mai de aproape, pentru-că știu că așa fi chemat la ordine—, dar' d-voastră știți bine ce părere am eu despre acesti Jidano-Maghiari. (Aplause).

Perchisiția dela hotel „Biasini“.

Cluj, 12 Maiu 1894.

Din incidentul celebrului proces politic al „Memorandului“, comitetul central al partidului național român a instituit în Cluj sub durata procesului un biuro de presă sub conducerea dlor Dr. Vasile Lucaciu și Septimiu Albin. Misiunea acestui biuro de presă este de a servi ziaristica, și îndeosebi ziaristica străină cu informații obiective și adevărate despre mersul procesului și despre cele-ce se petrec în Cluj din acest incident, și mai ales de a nu lăsa ca publicul cetitor din străinătate să fie sedus și fals informat de presa jidano-maghiară prin scorniturile sale tendențioase ca de obicei.

Acest biuro provisor, arangiat într'una din odăile mai spațioase ale hotelului „Biasini“, nu și-a tănuit deci existența sa, ci din contra numai decât în ziua primă s'a anunțat publicului și ziaristicii, atât prin ziare, cât și pe cale telegrafică și prin comunicate trimise la adrese anume. Urmarea a fost că vre-o 30 de jăriști veniți anume la Cluj, din România și din străinătate au primit cu multă bucurie serviciile acestui biuro și s'au grupat

acea nălucă, ce ne amenință moarte națională după o leșinare îndelungată. Ear' speranța părinților nostri cea de o mie de ani ne va arăta, ce cere astăzi dela noi onoarea națiunii române, și ne va învêta totdeauna, ce se facem, ca să punem fundament sigur la fericirea ginte noastre pe viitor!

Senatus et populus romanus beneficii et injuriae memor esse solet. Coeterum Boccho, quoniam poenitet, delicti gratiam facit, foedus et amicitia dabitur cum meruerit. (Salust. Jugurtha cap. CIV.) adică: „Senatul și poporul roman, ține mîntea facerea de bine și nedreptatea; lui Bocchu, fiindcă-i pare riu, fi iartă fărâdelegea, fedul și amicitia i-se vor da, când le va merita; cu aceste cuvinte răspund Romanii regelui Mauretaniei, când cerea aceasta uniunea cu Romanii și amicitia lor. Cam asemenea, „mi-se pare, s'ar căde cu puțină distincțiune să răspundă și senatul și poporul daco-român, când li chiamă Maghiarii la uniune pe Români. Așa e, senatul și poporul daco-român încă ține mîntea facerea de bine și nedreptatea, chiar să i-o fi făcut cineva înainte cu o mie de ani. Senatul și poporul daco-român ține mîntea, cum a intrat Maghiarul Tuhutum în patria noastră mai întâiu ca o vulpe, după aceea ca barbar cu războiu, fără să-i fi dat Români vre-o cauză de războiu; ține mîntea cum a căzut domnul Românilor după o luptă sângeroasă, și cum au legat Maghiarii cu Români alianța

de pace prin jurământ, care Maghiarii l'au călcat de multe sute de ani. Senatul și poporul daco-român ține mîntea, cum au luat Maghiarii pământul Românilor din Timiș, dintre Murăș și Tisa. Senatul și poporul daco-român n'a uitat, că numai dela incurșiunea Maghiarilor se trag toate relele, care le suferă Ardeleni de o mie de ani; de aci se trag și suferințele Românilor din Timiș, dintre Murăș și Tisa, dela descălecarea Maghiarilor pe pământul Daciei până în ziua de astăzi! Senatul și poporul daco-român ține mîntea, că Maghiarii și atunci încă făuriu lanțuri pentru Români, când acestia își vîrsau sângele pe șesurile Moldovei și ale României în luptele cu Turcii, cei mai neîmpăcați dușmani ai națiunii maghiare; și acum ear' urzesc plan nou ca să-i curecescă!

Însă câtă mirare trebuie să ne cuprindă, fraților, când ne arată istoria, că Maghiarii nu erau atât de sălbatici când veniră asupra pământului Românilor, cum s'au făcut după aceea mai târziu; cum ei, putem zice, sînt mai barbari astăzi decât înainte cu o mie de ani! Căci după-ce căștigară bătaia nici măcar la atăta nu-i conștrng pe Români, ca să-l cunoască domn pe Tuhutum, ci Români și-l aleseră domn de bunăvoie în locul domnului lor celui căzut; ei nu le iau nici pământul, nici drepturile politice; nu-i conștrng la datini barbare. Ci chiar din contra, Maghiarii se fac creștini după legea bisericii Răsăritului; de care se ținea toată biserica Românilor; ei fac legătură de

în giurul lui, ear' o parte însemnată a ziaristicii de valoare din străinătate a cerut să i-se trimită de-adreptul dela acest birou știri telegrafice și rap arte detaliate despre proces.

Astăzi deja cetitorul atent al ziaristicii europene, neînfrunțate de duhul și de banii jidano-maghiari, s'a putut convinge despre felul cum acest birou își împlinște misiunea cu cinste și onestitate.

Presă „patriotică“, care are interesul, ca invectivele și neadevărurile ei să treacă drept informații obiective, nu putea privi cu ochi buni la biurul acesta. S'a dat deci signalul. Toate ziarele și fișicile jidano-maghiare s'au alarmat, s'au năpustit asupra acestui birou, și cu o totală lipsă de colegialitate — ca să nu zicem mai mult, — au aruncat asupra lui fel și fel de bărfeli și de calumnii încă înainte de a fi putut avé biurul de presă prilegiu să-și arete măcar ținuta. Și ca goana să fie și mai sigură, s'a pus lucrul în discuția casei deputaților, ear' liberalul ministru-president Wekerle a liniștit presa patriotică asigurând, că a luat deja măsuri, ca știrile telegrafice ale acestui birou să nu treacă hotarele „Hungariei felix“. Ear' porunca părintescului guvern se și execută cu toată rigoarea. Deja dela începutul procesului nu numai toate deșele acestui birou, dar și ale particularilor sau se refuză, sau se inhibează, fie celea de natură publică sau privată, și dacă expeditorul deșilor mai reflectează și la banii spesăți, n'are decât să se adreseze la direcția poștelor cu o „petiție“ în „scris“ și „timbrată“. Căci doar astfel se cuvine într'un stat „de drept“ și „constituțional“ și „liberal“.

Atât însă tot nu-i destul. Biuroul se poate servi, afară de firul telegrafic, și de instituția poștelor, poate trimite rapoarte în mai multe zeci de exemplare și presa „patriotică“ poate fi dată de gol?

Deci anchetă! Sub pretext, că biurul de presă și-ar fi arangiat o tipografie secretă, vicecapitanul orașului s'a prezentat cu față gravă în localul biuroului. Văzând însă că tipografia secretă consistă din mai mulți tineri inteligenți, având fiecare condeiu în mână și hârtie pe masă, s'a depărtat cu față mai puțin gravă de cum a venit. Trebuiau deci alte măsuri mai energice. Astfel ieri la orele 3 p. m. s'a prezentat în localul biuroului de presă judele de instrucție Bodó, asistat de vice-procurorul Kocsi, de talmăciul Lehmann, un actuar, un comisar de poliție și vre-o 10 polițiști, cu scopul de-a face o perchișiție domiciliară în chilile puse la dispoziția Românilor. Începutul s'a făcut în chilia nr. 6 ocupată de dnl Dr. Augustin Bunea, secretar consistorial în Blaj, și Dr. Rudolf Eigl, corespondentul ziarului „Ostdeutsche Rundschau“ din Viena.

Timp mai bine de 2 ore au scormonit aici totă mobila, hainele, geamantanele, paturile și toate unghetele cu cea mai mare băgare de seamă. În cele din urmă au aflat în geamantanul dlui Eigl un exemplar german din nemuritoarea „Replică“, ear' în geamantanul dlui Elia Dăian, student la universitate din Budapesta, vre-o câteva exemplare din „Apelul“ tinerimii române și altele din „Manifestul“ tinerimii române academice împreună cu originalul acestui manifest. Luând după aceea proces verbal cu dnii Dr. Bunea, Dr. Eigl și E. Dăian, comisia s'a mulțumit cu trofeele cucerite, și ne-a lăsat deocamdată în pace, nu știu până când.

Astăzi dl Dr. A. Bunea, care absolut nimic nu avea cu hârtiile confiscate, a fost citat la judele de instrucție. Aici i-s'a luat un interogator amănunțit, în urma căruia sperăm, că dl Bunea va fi scutit pe viitor de vexațiunile procurorilor. Măne, sau eventual poimăne vor fi ascultați și dnii Dr. Eigl și E. Dăian.

Apoi mai zică cineva, că noi Români nu trăim în deplină libertate.

Adrese de aderență.

Prea veneratului comitet național român! în C. Nepoții lui Romul din comuna Nepos, comitatul Bistrița-Năsăud, vă salută și vă dorosește însăndă, aderând cu toții la acțiunea voastră. Să trăiți! Nepos, în 7 Maiu 1894. Iacob Majoreanu, Filip Login, Grigore Crăciun, Alexa Cifor, Silvanu Marica, Venedig Rogneanu, Floare Bota, Silvanu Bota, Ioan Marica, Simeon Login, Mitrofan Petri, Iosif Ignat, Simeon Bota, Ioan Leonte, Greașim Lupu, Filip Petri, Ilie Tomi, Costan Bota, Ioan Tomi, Nechita Istrate, Firidon Tofan Ileni, Carpu, Stefan Tofan, George Potițianu, Silvanu Istrate, Vasile Istrate, Ioan Maiercan, Stefan Pop, Ioan Tofan, Grigore Ani, Vasile Pop, Alexa Ani, Ilie Dumitru, Anton Bota, Ioan Luchi, Nicolae Cifor, Grigore Istrate, Petru Maiercan, Grigore Pop, Trifon Leonte, Toader Niculai, Anchidim Tofan, Costan Is-

trate, Vasile Niculai, George Pop, Anchidim Crăciun, Anton Vararean, Vasile George, Axente Lazar, Grigore Onoie, Casaianu Dradici, Pavel Lazar, Stefan Rognean, Gavrilă Isip, Dionise Istrate, George Tămaș, Grigore Lazar, Iosif Simoc, Andron Lazar, Costan Lupu, Petrea Petri Nicolae Basbiciu, Costan Popu, Sidor Petri, George Pop, Carpu Salvan Mihail Dumitru, Dionisiu Sleni, Ilie Pop, Ilie Dradici, Precub Istrate, Pavel Salvan, Iosif Popițan, Paramon Anuța, Costan Popu, Carpu Pop, Costan V. Pop, Petre Bota, Vasile Isip, Ioan Bota, Iacob Nedelea, Nicolae Palage, Ioan Pop, Marica Toader, Echim Cira, Anchidim Marica, Petre Ciforu, Ioachim Tofan, Stefan Cnoie, Ezechil Ursu, Grigorie Logoinu, Vasile Băieșiu, Donise Bota, Petru Cifor, Gavrilă Istrate, Silvan Istrate, Silvan Lupu, Niculai Niculai, Donise Nicolai, Ioan Nicolai, Toader Dradici, Vasile Lupu Iosif Rognean, Ioan Pop, Vasile Bota, Vasile Istrate, Iacob George, Stefan Aruța, George Timocu, Nicolae, Galistru Nicolae Istrate, I. Ciforu, Domnița Ursu, Margareta Rognean, Marina Istrate, Ana Bota, Florea Ani, Ana Rognean, Laura Login, Nazarica Palage, Ana Istrate, Onița Niculai, Rodovica Dumitru, Maria Rognean, Domnița Rognean, Docea Lupu, Tavifta Cifron. Elena Onoie, Rodovica Login, Florea Niculai, Eleonora Istrate, Florea Petri, Maria Ciforu, Flore Istrate, Florea Ciforu, Ana Marica, Todora Nicolae, Ana Cifora, Vasile Longiu, Ana Pop, Ana Dumitru, Grigore Bota, Iacob Lupu, Donise Bota, Silvanu Onoie, Grig. Rognean, Ezechil Ignat, Stefan Palage, Sinefta Rognean, Susana Tofan, Carolina Bota, Ana Pop, Carolina Petri, Irina Istrate, Ana Ursu, Dumitru Silvan, Marina Pop, Docea Istrate, Facița Dradici, Maria Rognean, Nicolae Palage, Anghileana Login, Veronica Petri, Grigore Istrate, Grigore Bota, Ioan Ani, Silvan Rognean, Grigore Lazar, Gavrilă Istrate Dionisiu Rognean, Grigore Onoie, Vasile Pop, Ioan Pop, Iacob Petri, Silvan Cifor, Eugenia Bota, Nastasia Marica, Mariuca Pop, Laura Lupu, Medena Marica, Mariuca Vararean, Mariuca Pop, Laura Istrate, Antița Palage, Todora Cifor, Tavifta Dradici, Tavifta Nicolai, Ana Ani, Mariuca Palage.

Cătră ilustrii acușați ai partidului național român în Cluj.

Memorandul este cea mai sinceră expresiune a voinței și dorinței poporului român. Și procesul Memorandului nu este numai al vostru, ci este procesul poporului român întreg.

Voi ca mandatarii ai poporului v'ați împlinit cu scumpătate datorița cătră națiune, ați luptat luptă deschisă, dreaptă, sinceră și legală.

În voi se reoglindează dorințele, aspirațiunile și dreptele noastre pretensiuni.

Voi stăteți sufletul care dă viață întregului popor român; pentru aceea nu va fi putere pe lume, care să ne despărta de voi, ilustrii noștri anteluptători, și în fața dușmanului însușit de puternic stați cu conștiința liniștită și fruntea ridicată, căci cauza pentru care luptați este cauza dreptății, pentru care și noi tare și neclintiți vă urmăim până în sfârșit.

Bucium-șasa, 7 Maiu 1894.

Iosif Ciura, paroch greco-catolic; Iovu Băbușiu, cooperator gr.-catolic; Ioan Muntean, învățător; Ioan Macaveiu, Alexandru Macaveiu, Avron Macaveiu, George Ionuțiu, Simeon Ionuțiu, Moise Macaveiu, Dumitru David, Ioan Davidu, Ioan Macaveiu, George David, Nicolau Macaveiu, Alexandru David, Nicolau David, Vasile Macaveiu, Simeon Ciura, Dumitru Suba, Vasile David, Moise David, Simeon David, Simeon Macaveiu, Macaveiu Ionuțiu, Gerge Câmpean, Ioan Țițter, Simeon Macaveiu, Ioan Macaveiu, Ioan Naicu, Nicolae Loșnița, Simeon David, Nicolae Mărza, Alexandru Morariu, Moise David, Nicolae Halca, Nicolae Cosma, Gregoriu Danciu, Vasile Mărza, David Ionuțiu, Simeon Danciu, Alexandru Bistraia, Ioan Colda, Ioan David, Alexandru Mărza, Ioan Danciu, Todor Jurca, Nicolae Câmpean, Nicolae Russu, Nicolae Macaveiu, Alexie Prața, Todor David Ionuțiu, Nicolae Bistraia, George Macaveiu, Simeon Ionuțiu, Elena Macaveiu, Eva Macaveiu, Simeon Macaveiu, Sofia David, Salvia Macaveiu, Alexandru, Eva David, Maria David a lui C. M. Sofia David, Maria R. Sofia Ungurean, Elena Jurca, Ioan Cosma, G. David, G. David, Todor David, Catalina Mărza, Ver. ica, Macaveiu, Eva David, Sofia Mărza, Stancu Dosu, Ioan Mărza, Todor Danciu, Dochia Macaveiu, Otilia David, Elena Naicu, Iosif Dioanca, Ioan Oprișă, Iuliana Ciura, Nicolau Popa, Maria Ionuț, Ana Macaveiu, Nicolau Macaveiu, Ioan Macaveiu, Moise Macaveiu, Simion Macaveiu, Sofia Macaveiu, Paraschiva Țițter, Maria Ionuț, Ioan Macaveiu, George Morar, Tacharie Rusan, Sofia Macaveiu, George Morar, Tacharie Rusan, Aurel Al Lazar, Nicolau David al lui George,

Sofia David, Nicolau Ionuț Ciaba, Nicolau Macaveiu, Nicolau Nicoară, Simion Iancu, George Halca, Macarie David, Georgiu Morariu, Nicolae David, Alexandru Ionuț, Nicolae David, Alexandru Costinaș, Simion Macaveiu, Ioan G. Macaveiu, primar com.

Sréter.

Cluj, 12 Maiu n.

I-ați mai auzit numele? De sigur, nu.

A fost un ilustru necunscut, membru al parlamentului maghiar.

Ear' discursul prin care a cercat să treacă între cei vestiți va rămâne o rușine a vieții parlamentare maghiare.

A vorbit anume despre „chestia valahă“, despre care în neghiobia lor își permit să vorbească mai toți ziaristi și deputații maghiaro-jidani.

Alarmat de „biurul de presă“ al domnului Hindi Arpád, a crezut că-și face o datorie „patriotică“ îngrozind și pe ceilalți „părinți ai patriei“, care de altmintearea îndată-ce e vorba de Români, sânt gata a se irita, a-și perde rostul, slab cum îl mai au.

A spus că Români au pus în stare de asediu Clujul, guvernul se iee deci măsuri!

Ce fel de măsuri? — arată în următoarele cuvinte:

„Da, onorată casă! Când nu demult Correy și-a condus ceata de muncitori înaintea capitolului Washington și a pretins să-l lase în lăuntru, poliția a împușcat între ei, ear' azi, la Cluj, în țeara noastră, cetele române bat la porțile palatului justiției!“

Cu alte cuvinte: poliția maghiară să tragă și ea cu pușca în România adunați la Cluj!

Într'alte state un smintit de teapa acestui legiuitor ar fi pus cel puțin sub observație medicală, dacă nu dus de adreptul în casa nebunilor. În parlamentul maghiar el a fost lăsat să vorbească până în capăt, ba primul ministru l'a învrednicit cu un răspuns.

Cum nu! Doar' nu de geaba Sréter a zis:

Ceea-ce se petrece la Cluj, nu știu dacă se întâmplă chiar în cel mai liberal stat...

Are dreptate: în adevăr, nici într'un stat liberal nu se întâmplă ca cetățenii, care s'au jeluit la Tron contra asuprii guvernului să fie dați în judecată, lovindu-se astfel un popor întreg, în numele căruia s'a făcut jalba.

Nu mai că Sréter și cei-ce l-au ascultat nu așa înțelege cuvintele citate. Ei zic că prea s'a lăsat libertate multă când li-s'a permis Românilor să însoțească pe cei mai bravi fii și frați ai lor la bara judecătii... Sréter nu e mulțumit că mii de Români au fost oprii de gendarmi pe la gări, alte mii au fost scoși cu forța din Cluj, ear' cei care au pătruns ca niște eroi în oraș, au trebuit să îndure brutalitățile canalei de stradă — acest al treilea parlament maghiar, care decide asupra viilor și morților — și ale poliției: el ar fi dorit ca poliția să tragă foc în Români, a cerut chiar să se iee „dispozițiunea“ aceasta în contra noastră.

Ison i-au ținut deputații Hock preot, bravo părinte! — Sécuiul Ugron Gábor și Beöthy Ákos, — va să zică din toate partidele câte un deputat.

Li sântem mulțumitori dlui Sréter că a talmăcit sentimentele ce animează pe cei mai bravi fii și frați ai „părinți ai patriei“ când vorba e de Români.

Eu propun ca vorbirea aceasta să fie tradusă în limbile culte și împrăștiată în toată Europa.

Chiar acum Maghiarii se plâng că-i calumniăm, când zicem că sânt asupritori.

Din desbaterea dela 10 Maiu n. a parlamentului din Budapesta străinătatea se va convinge că nu noi, dar' un deputat maghiar zice:

liberalism maghiar = a trage cu pușca în carne vie...

Leandru.

Presă străină și procesul Memorandului.

„La Libre Parole“ din Paris, în numărul seu din 7 Maiu n. scrie:

Acum se încep în Ungaria desbaterile unui proces de mai mare importanță, decât dramele judiciare cele mai mișcătoare. Un popor întreg este acusat. Acest proces nu este în realitate, decât un episod epic al unei mari lupte între două naționalități.

Europa a răsunat odinioară de gemetele lui Kossuth și ale amicilor sei, apărătorii drepturilor poporului maghiar. Dar' acești Maghiari, Kossuth și amicii sei politici, n'au încetat de a fi asupritorii crânceni ai naționalităților.

Maghiarii, care formează a treia parte din locuitorii țerii, tiranizează milioane de Slavi și Români cu o ferocitate demnă de despotismul Turcilor. Nimic nu e mai revoltător, decât regimul instituit de liberalismul maghiar și de jidovism, nimic mai admirabil decât împotrivirea energetică a Românilor.

Despoiați de drepturile politice și de toată libertatea, Români nu și-au pierdut de loc curajul, n'au încetat de a protesta, de a merge înaintea justiției, de a merge în prinoare, de a apăra drepturile nefericitei lor națiuni.

După-ce face istoricul „Memorandului“, continuă astfel:

Inima poporului român e cu acușaii. Ei știu, ce simpatii arzătoare întimpină la frații lor din România independentă, care eliberați de Turci, speră, că și frații lor din Transilvania se vor elibera de Maghiari și de Jidani.

Ei știu, că a trecut timpul, când jidovismul și francmasonii consmopoliti puteau să impună o tăcere absolută asupra faptelor lor rele. Presă independentă se ocupă deja cu soartea acestei naționalități, pe care voesc să o asazineze pe încetul.

Români se împotrivesc bărbătește, ca și Boemii, ca și Polonii, Irlandezii, Lotaringienii, și Europa începe să afe despre soartea lor demnă de simpatii și urmărește cu interes această luptă, care este una dintre cele mai eroice din istorie.

În numărul următor dela 8 Maiu, continuă acest ziar de a se ocupa cu noi. Sub titlul „Un proces istoric“, el zice între altele:

Acest proces, repetăm, este un episod foarte mișcător al unei lupte naționale eroice, care n'are asemănare în istorie. Telegramele ce le primim din Ardeal și România independentă, arată, că inima poporului e cu patrioții acușai. Români, mulțumită ardoarei lor mărețe, trânciei lor mari, și-au mântuit limba și naționalitatea în zilele negre ale subjugării turcești, în timpul invasiunii Hunilor, ai căror vrednici urmași sânt Maghiarii

CRONICĂ

Metropolit român al Blajului va fi numit după informațiile pretinse ca sigure, ale ziarului „Budapesti Hirlap“ Ilustratea sa Dr. Victor Mihályi episcopul Lugojului.

Din sala de pertractare. Presidentul tribunalului, dl dr. Szentkereszty a mai slăbit nițel din strășnicia, cu care a început pertractarea în procesul Memorandului. Gendarmeria și poliția cea multă pe care o postase la toate ușile și coridoarele redueți și chiar și în sala de pertractare, și pe lângă care insista cu atâta încăpăținare în butul protestelor juste ale acușaiților și apărătorilor, a dispărut de vre-o câteva zile așa pe nesimțite și sala de pertractare și-a schimbat cu totul fața. Fiindcă nimeni nu-și aduce aminte ca dl president să fi enunțat vre-o hotărre pentru înlăturarea gendarmeriei și să fi schimbat dispozițiile de mai nainte, se crede că organele „siguranței publice“ au dipărut în urma deșilor, ce mereu se schimbă între sala de pertractare și — Budapesta. Acum și dl translator Lehmann se simte mai acasă, încât și-a deșus chiar și paltonul. Dar' mai ales de când i-s'a mai dat un coleg și dl Lehmann în emulațiunile, ce le poartă cu acesta în arta talmăcitului, a făcut experiența, la tot cazul foarte surprinzătoare, că colegul seu știe să talmăcească și mai rău decât d-sa, e cu totul încântat de poziția sa și intratălă s'a însuflețit de vorbiriile acușaiților, încât din față i-se vede hotărrea rezolută ce a luat, de a le traduce și mai bine dacă — ar pute.

Ministrul president Wekerle în Viena. Se anunță din Viena cu data de 12 c. n., că ministrul-president Wekerle, însoțit de ministrul contele Tisza, a sosit în aceea zi acolo și a fost primit în audiență de o oră și jumătate de cătră M. Sa. După audiența la M. Sa, ministrul-president a avut conferențe mai lungi cu ministrul Kálnoky și ministrul de finanțe Piener.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 12 Maiu. n. 1894.

Table with columns: Săminte, Cămină per hect., Prețul per 100 chilogr., and various grain types like Grâu, Secară, etc.

Cursul pieței din Sibiu.

Din 10 Maiu n. 1894.

Table with columns: Hârtie-monetă română, Lire turcești, Imperiali, Ruble rusești, and their respective values.

Bursa de Budapesta.

Din 12 Maiu. n. 1894.

Table with columns: Renta de aur ung., Renta de aur austriac., Obligatiunile desp. regalilor, etc.

Bursa de Viena.

Din 12 Maiu. n. 1894.

Table with columns: Renta de aur ung., Renta de aur austriac., Obligatiunile desp. regalilor, etc.

Bursa de Bucuresci.

Table with columns: Din 28 Aprilie v., Renta rom. per 1875, Renta română amort. 5%, etc.

Redactor responsabil: A. Proprietar și editor: T.

PICĂTURI DE STOMAC

MARIA-ZELL,

de un efect excelent la morburile de stomac,
un medicament indispensabil de casă și
popular demult cunoscut.

Simptomele, după care se cunosc morburile de stomac sunt: Lipsă de apetit, slăbirea stomacului, răsuflare a miros greu, blesare, rigăeală acra, colică, arsuri în gât, producere peste măsură de flegmă, gâlbănare, greață și vomare, cărcei de stomac, scaun tare și constipațiune.

Și la dureri de cap, încărcarea peste măsură a stomacului cu mâncări și beuturi, la limbrici, morburile de ficat și hămorrhoidale un remediu vindecător probat.

La morburile numite picăturile de stomac Maria Zell s'au dovedit de mulți ani ca cele mai bune, ceea-ce confirmă sute de atestate. Prețul unei sticle dimpreună cu îndrumarea cum să se folosească 40 cr., sticlă dublă 70 cr. Expediție centrală prin apotecarul Carol Brady, Kremsier (Moravia). Cumpărătorii sunt rugați a fi cu precauțiune la marca și subscriere. Să se considere ca veritabile numai astfel de picături, pe al căror emballage e lipită o fașie verde cu cuvintele: „Garantez de veritabilitate”. Aceasta fașie e provăzută și cu iscălitura mea. [1859] 35-43

Picăturile de stomac Maria-Zell veritabile se află în Sibiiu: Farmacia K. Müller, farmacia Aug. Teutsch; Făgăraș: farmacia de Pildner, farm. Schuster; Sighișoara: farm. F. Folbert, farm. I. H. Weber; Mercurea: farm. Alb. Zink; Cohalm: farm. erez. S. Nagelschmidt.

Sibiiu, strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 7.

I. F. Zacharides

compactor. [606] 7-12

Strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 7. SIBIIU. Strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 7.

Provăzută cu cele mai noue mașini, se recomandă, că execută cât se poate mai bine

și cu prețuri ieftine

toate lucrările ce se țin de compactorie.

Premiat în anul 1869 la expoziția arangiată de către „Reuniunea industrială sibiliană”.

Comandele binevoitoare de afară se execută conștientios și prompt.

Sibiiu, strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 7.

Se află de vânzare vin bun alb de Șeica-mică

en gros și en detail în butoaie până la 50 litre trimis acasă pentru căși private. Doritorii de a cumpăra fi rog să binevoască a se adresa la

[1238] 1-1

Ioan Nartea
din Șeica-mică.

Hârtie de scrisori cu inscripția

„Totul pentru Națiune!”

lozinca sublimă a Feteilor Române efectuează Librăria „Institutului Tipografic” în ori-ce mărime de hârtie, cu diferite arabescuri, în cutii sau fără cutii.

A eșit de sub tipar:

HOMO SUM.

ROMAN

DE

GEORGE EBERS.

Prețul 1 fl. sau 2 lei 50 bani.

Institutul Tipografic în Sibiiu.

La „Institutul Tipografic” în Sibiiu se află de vânzare:

PORTRETUL

dului Dr. Vasile Lucaciu.

Un tablou în mărime de 38x28 cm.

Prețul 50 cr.

Foaie ilustrată pentru familie

„VATRA”,

sub direcțiunea

dilor I. Slavici, I. L. Caragiale și G. Coșbuc.

Această revistă ilustrată este dirigită de unii dintre cei mai apreciați scriitori români, cu menirea de a oferi onor. public cetitor român, cele mai bune scrieri ale celor mai talentați scriitori români din toate părțile locuite de Români.

Trebuia în sfârșit o foaie, care să ocupe un loc de cinste pe masa fiecărei familii românești.

Nu va fi cruțată nici o jertfă pentru atingerea acestui scop; grija de căpetenie fiind a nu lăsa să se strecoare în această revistă nimic nepotrivit cu tradițiile neamului nostru și cu moravurile familiei.

Cele mai bune romane, povestiri, poezii etc. originale și alese, vor ocupa primul loc și numai întâmplător în al 2-lea rând traducțiuni. Toate însă în cea mai curată, mai aleasă și mai frumoasă românească.

Artele, știința, recenziunile teatrale și musicale, noutățile literare, evenimentele însemnate, partea variată și humoristică, toate își vor avea coloanele speciale rezervate în această foaie, cu competență și cu onestitate redactate.

Nici vieța casnică nu va fi neglijată: Sfaturi bune din punctul de vedere al educațiunii, higienii, îmbrăcăminte, a traiului economic, felurite îndrumări folositoare economiei casei, vor fi tratate cu multă grijă.

Ilustrațiunile vor fi alese pe cât e cu putință din istoria neamului nostru, copii după tablourile artiștilor noștri și a celor străini, vederi felurite din țeara noastră și de pretutindena unde locuiesc Români.

În aceste condițiuni se va prezenta onoratalui public român, foaia ilustrată pentru familie

„VATRA”,

ca un mărgăritor al literaturii noastre naționale, și va apăre de 2-ori pe lună, adică 24 fascicule pe an de câte 4 coale 4° mare, tipărită cu îngrijire pe hârtie velină.

Prețul abonamentului pe un an este:

Pentru Austro-Ungaria: coroane 24. Pentru țerile Uniunii-Latine: fr. 24.

Vânzarea cu numărul: **coroane 1.10** (Austro-Ungaria), **franci 1.10** (țerile Uniunii-Latine).

Subsemnatul vă roagă să primiți cu simpatie apariția acestei publicațiuni românești, și să-i asigurați continuitatea prin binevoitorul d-voastre sprijin, abonându-vă la ea.

Abonamente se primesc și în librăria „Institutului Tipografic” Sibiiu, Strada Măcelarilor Nr. 21.

Cu deosebită stimă:

C. SFETEA,

librar-EDITOR. — BUCUREȘTI.

[475] 12-30

Diplomă de onoare.

Institut Tipografic în Sibiiu

Diplomă de onoare.

Se recomandă a executa următoarele:

OPURI și BROȘURI

Placate

BILETE DE LOGODNĂ și DE CUNUNIE

Carte și epistole

Circulare și preț-curenturi

Note

Mare deposit
de cuverte, cerneală, recuise de scris,
ceară de pecetluit etc.

Comande din afară
se efectuesc repede.

Bilete de vizită
după plac și cerere

Mare deposit
de hârtie de scris și concept, precum și hârtie fină
de epistole
cu plicuri în casete.

Biblioteca populară a „Tribunet”

Diferite cărți științifice și literare
Elegant legate sau broșurate.

Dicționar
german și german-român.

Prețuri foarte moderate.

Strada Măcelarilor 21.

Librărie românească în Sibiiu

Strada Măcelarilor 21.